

Kirjaamo
Valtioneuvoston kanslia
Helsinki

08.11.2012

LAUSUNTO

ASIA: Tehy ry:n lausunto koskien mietintöä VNK/1318/05/2011, Tutkimuslaitokset ja tutkimusrahoitus – ehdotus kokonaisuudistukseksi

Tehy ry:ltä ei ole suoraan pyydetty lausuntoa, mutta välillisesti keskusjärjestömme STTK:n kautta. Tehyssä pitää sosiaali- ja terveysalaa koskevia muutoksia ja muutoksen tarpeita tulevina vuosina niin merkittävänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden etujärjestönä haluamme ilmaista mielipiteemme asioihin, joiden perusteella jatkossa linjataan sosiaali- ja terveyspolitiikkaa. Tämä on myös lausuntomme näkökulma.

Yleistä

Sosiaali- ja terveydenhuollon informatiivisella ohjauksella ei saavuteta riittävää tuloksellisuutta palveluiden tuottamisessa. Tämä puute on tunnistettu ja asiaa on pyritty korjaamaan säätämällä alakohtaisia lakeja ja asetuksia. Tutkimuksella, ennakointi-, seuranta- ja arviointitiedolla on tulevaisuudessa suuri merkitys tarkasteltaessa palveluiden tuottamista ja riittävyttä. Myös poliittisella tasolla sekä päätöksien ja esitysten että niistä johdettu toiminta tulee olla näyttöön- ja tutkittuun tietoon perustuvaa. Esimerkiksi vanhuspalveluiden henkilöstömitoitukseen liittyvää keskustelua vietiin eteenpäin pääosin tunteella tiedon sijaan.

Terveydenhuollossa on laajasti kokemusta kansallisista kehittämisohjelmista, joita on toteutettu hankkeiden kautta. Valitettavasti näiden vaikuttavuus on osoittautunut heikoksi ja hyvin paikallisiksi. Terveydenhuollossa ei tunnisteta tulosten soveltamismahdollisuuksia, kun muutokselle ja hyvälle käytänteille ei aseteta toteuttamisvelvoitetta. Terveyspalveluiden tuottamisen ja palveluiden saatavuuden näkökulmasta tällä on suuri taloudellinenkin merkitys.

Tietoon perustuvan yhteiskuntapolitiikan läpilyönti ja käyttöönotto edellyttää implementoinnissa uusia avauksia ja menetelmiä. Tiedon jalostuksen infrastruktuurissa näemme esimerkiksi Tehyn roolin alan suurimpana järjestönä erittäin merkittävänä.

Tutkimuslaitosten rakenteen uudistaminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Työterveyslaitoksen ja Kansaneläkelaitoksen tutkimusosaston yhdistämisessä on varmasti olemassa mahdollisuus päällekkäisen toiminnan karsimiseen ja resurssien suuntaamiseen oikeaan suuntaan. Ohjauksella ja johtamisella tähän olisi ollut mahdollisuus jo aikaisemminkin, vaikka kyseessä ovat olleet itsenäiset valtionhallinnon organisaatiot. Kun päällekkäisyyksiä puretaan tulee erityinen huomio tulee kiinnittää siihen, että vapautuvat resurssit osoitetaan määriteltyyn ydintehtävään, eikä uusiin hallinnon portaisiin.

Työterveyslaitoksella on ollut merkittävä ja näkyvä tehtävä työikäisen väestön tutkimuksessa sekä kehittämisen interventioiden tuottamisessa. Tämä tehtävä-alue ei saa hävitä rakenteellisten muutosten mukana. Kokonaisuudistusta kuvaavassa asiakirjassa ei oteta lainkaan kantaa aluetöterveyslaitosten asemaan. Asia tulee ehdottomasti selvittää.

Suurin puute näiden tutkimuslaitosten toiminnassa on ollut tutkitun tiedon johtamisessa ja implementoinnissa, hyötykäytössä ja jalkauttamisessa käytännön työtoimintaan.

Päätöksentekoa tukeva tutkimus ja strategisesti suunnattu tutkimusrahoitus – tilaajaperusteisen tutkimuksen laajentaminen

Tietoperusteiselle johtamiselle ja toiminnan ohjaamiselle on sosiaali- ja terveydenhuollossa todella tarve. Hyvinvointipalveluiden tuottaminen vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti, resurssit huomioiden, on haastavaa. Julkisella sektorilla kaksitasoinen päätöksenteko, virkamiehet ja poliittiset päättäjät, edellyttää tutkitun tiedon tulosten tulkintaa kansan kielelle. Ongelmia ei ratkaista yksinomaan vastuuministeriön, STM:n, hankkeiden tai politiikkaohjelmien avulla.

Kysyntälähtöisyys voi ideologisella tasolla olla asioita eteenpäin vievä voima. Kun tähän liitetään tilaajamalliin kuuluva osaaminen, niin lyhyellä tähtäimellä tilaaja-osaamista ei varmasti ole myötäsyntyisenä osaamisena. Lyhyellä tähtäimellä tilaajamalliin kuuluvaa osaamista ei ole. Uhkana on vuosien harjoittelu ja useita epäonnistuneita kokeiluja, joiden aikana tutkittua tietoa olisi jo tarvittu osaamisen tukena.

Strategisesti suunnattu tutkimus on päättäjien päätöksenteon tueksi tärkeää, jos sitä osataan hyödyntää. Hankkeiden kautta tätä tuskin kannattaa toteuttaa ja hallitusohjelmakauden mittainen tutkimushanke on aikajänteeltään melko lyhytkestoinen ja mahdollistaa myös osa-optimoinnin ja tavoitehakuksen manipuloinnin.

Strategisen tutkimuksen neuvosto on kannatettava toimielin, jos sen jäsenet edustavat riittävän monipuolisesti yhteiskunnan ja elinkeinoelämän eri sektoreita. Neuvostolla on haastava ja vastuullinen tehtävä ja toiminnan tulee olla avointa sekä läpinäkyvää. Ohjelmatoimikuntien perustaminen on kannatettavaa, mutta sektorikohtaisten ministeriöiden oman tutkimusrahoituksen olemassaolo ja tarve tulee perustella huolella. Onko mahdollista, että tätä kautta on ajateltu myös esim. STM:n alakohtaisen tutkimus- ja selvitystoiminnan toteutuminen ja koordinointi kokonaisuudessaan?

Tutkimuslaitosten ja yliopistojen yhteistyön syventäminen

Tutkimuslaitokset ja yliopistot tekevät jo nyt yhteistyötä. Yliopistojen lainsäädännön turvaama autonominen asema luo lähinnä mahdollisuuden yhteistyöhön vapaaehtoisuuden pohjalta, lainsäädännön muutosten kautta tai rahakannusteilla. Yhteistyön tulee perustua tarvelähtöiseen osapuolia hyödyntävään yhteistyöhön ilman pakotteita. Sopimusperustainen yhteistyön malli on siihen varmasti hyvä ratkaisu.

Jaana Laitinen-Pesola
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Yhteiskuntasuhteet ja kehittäminen
toimiala
Tehy ry

Lisätietoja
Marja-Kaarina Koskinen
Tutkimuspäällikkö
Tehy ry